

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ СТАНДАРТЫ

Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық

ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР

Жилищно-коммунальное хозяйство

ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

KP CT 2966-2023

Ресми басылым

Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігінің Техникалық реттеу және метрология комитеті (Мемстандарт)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ СТАНДАРТЫ

Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық

ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР

KP CT 2966-2023

Ресми басылым

Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігінің Техникалық реттеу және метрология комитеті (Мемстандарт)

Астана

Алғысөз

- 1 Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігі Техникалық реттеу және метрология комитетінің «Қазақстан стандарттау және метрология институты» ШЖҚ РМК **ӘЗІРЛЕП, ЕНГІЗДІ**
- 2 2 Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігінің Техникалық реттеу және метрология комитеті Төрағасының 2023 жылғы 21 қарашадағы №458-НҚ бұйрығымен **БЕКІТІЛІП, ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛДІ**
- 3 Осы стандартта «Тұрғын үй қатынастары туралы» Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 16 сәуірдегі № 94 Заңының нормалары іске асырылды
- **4** ҚР СТ 2966-2017 «Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық және көппәтерлі үйлерді басқару бойынша қызметтер көрсету. Терминдер мен анықтамалар» **ОРНЫНА ЕНГІЗІЛДІ**

Осы стандартқа өзгерістер туралы ақпарат жыл сайын басып шығарылатын «Стандарттау жөніндегі құжаттар» ақпараттық каталогында, ал өзгерістер мен түзетулердің мәтіні мерзімді басып шығарылатын «Ұлттық стандарттар» ақпараттық сілтемелерінде жарияланады. Осы стандарт қайта қаралған (ауыстырылған) немесе күші жойылған жағдайда тиісті хабарлама мерзімді басылып шығарылатын «Ұлттық стандарттар» ақпараттық сілтемесінде жарияланады

Осы стандарт Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігі Техникалық реттеу және метрология комитетінің рұқсатынсыз ресми басылым ретінде толықтай немесе бөлшектеліп басылып шығарыла, көбейтіле және таратыла алмайды

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ СТАНДАРТЫ

Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық

ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР

Енгізілген күні 2024-07-01

1 Қолданылу саласы

Осы стандарт «Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық» сериясына кіретін стандарттау жөніндегі құжаттарда пайдаланылатын терминдер мен ұғымдардың анықтамаларын белгілейді.

2 Нормативтік сілтемелер

Осы стандартты қолдану үшін мынадай стандарттау жөніндегі сілтемелік құжаттар кажет:

ГОСТ 31937-2011 Ғимараттар мен құрылысжайлар. Техникалық жай-күйді тексеру және мониторингілеу қағидалары

Ескертпе - Осы стандартты пайдалану кезінде сілтемелік стандарттар мен жіктеуіштердің қолданысын ағымдағы жылғы жай-күйі бойынша жыл сайын басып шығарылатын «Стандарттау жөніндегі құжаттар» ақпараттық каталогы бойынша және ағымдағы жылы жарияланған ай сайын басып шығарылатын тиісті ақпараттық каталогы бойынша тексерген дұрыс. Егер сілтеме құжаты ауыстырылған (өзгертілген) болса, онда осы стандартты пайдалану кезінде ауыстырылған (өзгертілген) стандартты басшылыққа алған жөн. Егер сілтемелік құжат ауыстырылмай жойылса, онда оған сілтеме берілген ереже осы сілтемені қозғамайтын бөлікте қолданылады.

3 Терминдер мен анықтамалар

Осы стандартта тиісті анықтамалары бар мынадай терминдер қолданылады:

3.1 **Авариялық жай-күй:** Жүк көтергіштігі мен құлау қаупінің таусылғанын куәландыратын және (немесе) объектінің орнықтылығын жоғалтуға әкеп соғуы мүмкін орамдармен сипатталатын зақымданулармен және деформациялармен сипатталатын, негіз топырақтарының жай-күйін қоса алғанда, құрылыс конструкциясының немесе жалпы ғимарат пен құрылыстың техникалық жай-күйінің санаты.

Ескертпе - ГОСТ 31937-2011 (3.13-кіші бөлім) алынған.

- 3.2 **Авария:** Адамдар мен жануарлардың өмірі мен денсаулығына, мүліктің тұтастығы мен сақталуына қауіп төндіретін, тұрудың жайлылығын төмендететін, көппәтерлі тұрғын үйдің немесе оның бөліктерінің бұзылуына немесе бүлінуіне, пайдалану процесінің бұзылуына, қоршаған ортаға зиян келтіретін техногендік оқиға.
- 3.3 **Авариялық-жөндеу қызметі:** Көппәтерлі тұрғын үйді пайдалану, басқару және күтіп ұстау кезінде туындайтын авариялық жағдайлар және (немесе) ақаулар кезінде тапсырыс берушіге (тұтынушыға) авариялық-жөндеу қызметтерін ұсыну жөніндегі қызметті жүзеге асыруға мүмкіндік беретін құралдар мен күштердің жиынтығы.
- 3.4 **Қауіпсіз жағдай:** Көппәтерлі тұрғын үйдің және (немесе) оның бөліктерінің апаттық жағдайға өтуіне қарсы тұрудың кешенді қасиеті.
- 3.5 **Абаттандыру:** Үй маңындағы аумақта орналасқан үйдің, құрылыстардың және абаттандыру объектілерінің қасбетін қоса алғанда, үй маңындағы аумақтың сәулеттік және

KP CT 2966-2023

эстетикалық (сыртқы) көрінісін қолдауға және (немесе) қалпына келтіруге бағытталған жұмыстар мен іс-шаралар жиынтығы.

- 3.6 **Пәтерішілік жабдық:** Көппәтерлі тұрғын үйдің үй-жайындағы электр, санитариялық-техникалық және коммуналдық қызметтерді тұтыну жүзеге асырылатын көппәтерлі тұрғын үйді инженерлік-техникалық қамтамасыз етудің тиісті үйішілік жүйесімен технологиялық байланысы бар (бірінші бекіту құрылғысына немесе қосылымына дейін) өзге де жабдық.
- 3.7 **Баланстық тиесілілік шекарасы:** Меншік немесе иелену белгісі бойынша тиісті үйішілік инженерлік техникалық қамтамасыз ету жүйесімен инженерлік техникалық қамтамасыз ету желісінің бөлу сызығы.
- 3.8 Пайдалануға беру жауапкершілігінің шекарасы: Тараптардың келісімі бойынша айқындалатын міндеттер (жауапкершілік) белгісі бойынша инженерліктехникалық қамтамасыз ету желісінің және тиісті үйішілік инженерліктехникалық қамтамасыз ету жүйесінің бөлу желісі, әдетте, бұл бірінші құлыптау құрылғысы немесе баланстық тиесілілік шекарасы бойынша айқындалады.
- 3.9 Диспетчерлік қызмет: Жауапкершілік аймағында көппәтерлі тұрғын үйді пайдалану, басқару және күтіп ұстау процесінде туындайтын апаттық жағдайлар туралы өтінімдер мен өтініштерді қабылдау, тіркеу және есепке алу бойынша байланысты, сондайақ аварияларды жою және ақауларды жою кезінде авариялық-жөндеу қызметтерінің өзара іс-қимылын және жұмысын үйлестіруді қамтамасыз ететін құралдар мен күштердің жиынтығы.
- 3.10 **Жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) қосымша түрлері:** Жұмыс жоспарына және меншік иелері (тапсырыс берушілер) қосымша айқындайтын және қаржыландыратын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) тізбесіне кірмеген жұмыстар (көрсетілетін қызметтер).
- 3.11 **Көрсетілетін қызметке тапсырыс:** Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тапсырыс беруші (тұтынушы) мен орындаушы арасында жазбаша немесе өзге нысанда жасалған шарт (келісім), соған сәйкес қызметті орындаушы өзіне қызмет көрсетуге, ал тапсырыс беруші (тұтынушы) оны қабылдауға және төлеуге міндеттеме алады.
- 3.12 Көппәтерлі тұрғын үйді пайдалану жөніндегі нұсқаулық: Көппәтерлі тұрғын үйдің техникалық құжаттамасының құрамдас бөлігі болып табылатын, көппәтерлі тұрғын үйдің бүкіл өмірлік циклі ішінде жасалатын, жүргізілетін және жаңғыртылатын, көппәтерлі тұрғын үйдің конструкциялары мен элементтерінің сипаттамасын қамтитын, технологиялық, санитариялық-эпидемиологиялық талаптарға және техникалық регламенттердің талаптарына сәйкес техникалық регламенттерді, қағидаларды белгілейтін құжат көппәтерлі тұрғын үйдің ортақ мүлкін пайдалану (пайдалану) және күтіп ұстау тәртібі.
- 3.13 **Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күрделі жөндеу**: Көппәтерлі тұрғын үйдің тозған конструкцияларын, бөлшектері мен инженерлік жабдықтарын көппәтерлі тұрғын үйдің ресурсын қалпына келтіру мақсатында жүргізілетін жөнделетін объектілердің жаңа немесе неғұрлым берік және үнемді пайдалану көрсеткіштеріне ауыстыру жөніндегі іс-шаралар мен жұмыстар кешені.

Ескертпе - [1]-ден алынған.

- 3.14 **Іріктемелі күрделі жөндеу:** Көппәтерлі тұрғын үйдің ортақ мүлкінің аз бөлігіне (кейбір бөліктеріне) қатысты жүргізілетін көппәтерлі тұрғын үйдің ортақ мүлкін немесе оның жекелеген бөліктерін ауыстыру (қалпына келтіру).
- 3.15 **Кешенді күрделі жөндеу:** Көппәтерлі тұрғын үйдің ортақ мүлкінің көп бөлігіне қатысты жүргізілетін көппәтерлі тұрғын үйдің немесе оның жекелеген бөліктерінің ортақ

мүлкін ауыстыру, қалпына келтіру және (немесе) жөндеу.

- 3.16 **Білікті маман:** Тиісті біліктілігі бар, қажетті жұмыстарды жүргізуге оқытудан өткен, белгілі бір білім, тәжірибе, дағдылар деңгейін растаған (тиісті сертификаттың болуы) ұйымның қызметкері, жеке кәсіпкер.
- 3.17 **Жайлы тұру жағдайлары:** Тұтынылатын коммуналдық қызметтердің сандық және сапалық мәндері, көппәтерлі тұрғын үйдің үй жайлары мен үй маңындағы аумақтарындағы микроклимат пен тазалық санитариялық-эпидемиологиялық жай-күй санаты санитариялық-эпидемиологиялық және басқа да ережелер мен талаптарды ескере отырып, жобалау құжаттамасында белгіленген мәндерге сәйкес келеді.
- 3.18 **Механикалық қауіпсіздік:** Ғимараттың, құрылыстың немесе оның бір бөлігінің бұзылуы немесе орнықтылығын жоғалту салдарынан азаматтардың өміріне немесе денсаулығына, жеке немесе заңды тұлғалардың мүлкіне, мемлекеттік немесе муниципалдық мүлікке, қоршаған ортаға, жануарлар мен өсімдіктердің өмірі мен денсаулығына зиян келтірумен байланысты жол берілмейтін тәуекел болмаған кезде ғимараттың немесе құрылыстың Құрылыс конструкциялары мен негіздерінің жай-күйі.

Ескертпе - [2]-ден алынған.

3.19 **Үй-жайдың микроклиматы:** Адам ағзасына әсер ететін температура, ылғалдылық және ауа қозғалысының жылдамдығымен анықталатын бөлменің ішкі ортасының климаттық жағдайы.

Ескертпе - [2]-ден алынған.

3.20 **Көппәтерлі тұрғын үй:** Ортақ үлестік меншік болып табылатын кондоминиум объектісінің ортақ мүлкінен және көппәтерлі тұрғын үйге іргелес жер учаскесіне немесе кондоминиум объектісінің ортақ мүлкінің өзге де бөліктеріне дербес шығатын екі және одан да көп пәтерлерден, тұрғын емес үй-жайлардан тұратын бірыңғай бөлінбейтін жер учаскесінде бірыңғай іргетасы бар жеке тұрған ғимарат.

Ескертпе - [1]-ден алынған.

- 3.21 **Техникалық жай-күйдің мониторингі:** Өзінің кернеулі-деформацияланған жай-күйін өзгерткен және техникалық жай-күйін тексеруді талап ететін конструкциялармен болған уақытша өзгерістерді анықтау үшін жүргізілетін іс-шаралар.
- 3.22 **Тұрғын емес үй-жай:** Ортақ мүлік болып табылатын тұрғын үйдің (тұрғын ғимараттың) бөліктерін қоспағанда, тұрақты тұрудан, мақсаттардан (дүкен, кафе, шеберхана, кеңсе және т.б.) өзге де мақсаттар үшін пайдаланылатын жеке үй-жай.
- 3.23 **Нормативтік техникалық жай-күй:** Көппәтерлі тұрғын үйдің және оның бөліктерінің техникалық жай-күйін бағалаудың барлық өлшемшарттары параметрлерінің сандық және сапалық мәндері, негіз топырақтарының жай-күйін қоса алғанда, олардың өзгеру шектерін ескере отырып, жобалау құжаттамасында белгіленген мәндерге сәйкес келетін техникалық жай-күй санаты.
- 3.24 **Ғимараттың (құрылысжайдың) техникалық жай-күйін зерттеу**: Нәтижесінде ғимараттар мен құрылыстардың және олардың элементтерінің нақты жай-күйі, сенімділігі мен орнықтылығы, ғимараттар мен құрылыстарды одан әрі пайдалану мүмкіндігі, күрделі жөндеу жұмыстарының құрамы мен көлемін белгілеу үшін уақыт өте келе болып жатқан өзгерістерді ескере отырып, конструкциялар сапасының нақты көрсеткіштерінің сандық бағасын алу, объектіні жаңғырту немесе қайта құру, сондай-ақ нысаналы мақсатын өзгерту айқындалатын сараптамалық жұмыстардың түрі.

Ескертпе - [3]-тен алынған.

KP CT 2966-2023

3.25 **Көппәтерлі тұрғын үй мүлкінің меншік иелерінің бірлестігі**: Коммерциялық емес ұйым болып табылатын, бір көппәтерлі тұрғын үйдің пәтерлерінің, тұрғын емес үйжайларының меншік иелері құрған, кондоминиум объектісін басқаруды жүзеге асыратын, оны күтіп ұстауды қаржыландыратын және оның сақталуын қамтамасыз ететін заңды тұлға.

Ескертпе - [1]-ден алынған.

- 3.25 **Жұмыстарды (көрсетілетін қызметтерді) орындау кезеңділігі:** Белгілі бір уақыт кезеңінде жұмыстарды (қызметтерді) орындау жиілігі (жүйелілігі).
- 3.27 **Жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) тізбесі**: Құрамы көппәтерлі тұрғын үйдің немесе оның бөліктерінің техникалық жай-күйін техникалық байқау, тексеру және (немесе) мониторингілеу қорытындылары бойынша айқындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) тізбесі.
- 3.28 Жұмыс жоспары: Құрамы көппәтерлі тұрғын үйдің немесе оның бөліктерінің техникалық жай-күйін техникалық қарап-тексеру, тексеру және (немесе) мониторингілеу қорытындылары бойынша, көппәтерлі тұрғын үйдің конструкцияларын, элементтерін және (немесе) бөліктерін олардың нормативтік техникалық жай-күйіне ауыстыру (реконструкциялау) және қалпына келтіру бойынша айқындалатын жұмыстарды (көрсетілетін қызметтерді) аудару, оларды орындау ағымдағы және (немесе) күрделі жөндеу.
- 3.29 **Көппәтерлі тұрғын үйдің үй жанындағы жер учаскесі:** Көппәтерлі тұрғын үйге іргелес және абаттандыруға, көгалдандыруға, спорт, ойын алаңдарын, кірме жолдарды, автотұрақтарды, тротуарларды, шағын сәулет нысандарын орналастыруға арналған жер учаскесі.

Ескертпе - [1]-ден алынған.

3.30 **Күрделі құрылыс объектілерін реконструкциялау:** Күрделі құрылыс объектісінің параметрлерін, оның бөліктерін (биіктігі, қабаттар саны, ауданы, көлемі) өзгерту, оның ішінде күрделі құрылыс объектісін қондыру, қайта құру, кеңейту, сондай-ақ осындай конструкциялардың жекелеген элементтерін күрделі құрылыс объектісінің көтергіш құрылыс конструкцияларын ауыстыру және (немесе) қалпына келтіру осындай конструкциялардың ұқсас немесе өзге де жақсартатын элементтері және (немесе) көрсетілген элементтерді қалпына келтіру.

Ескертпе - Күрделі құрылысты қайта құру объектілері, осы тұжырымдамада көппәтерлі тұрғын үйлер болып саналады.

- 3.31 **Меншік иесі:** Көппәтерлі тұрғын үйді пайдалану процесінде осы үй-жайды оның мақсатына және оны пайдалану шегіне сәйкес иелену, пайдалану, күтіп ұстау және оған билік ету құқығын, сондай-ақ егер мұндай үй-жай коммуналдық пәтердегі бөлме болып табылса, көппәтерлі тұрғын үйдегі ортақ мүлік ортақ үлестік меншік құқығында да тиесілі болса, пәтердің ортақ мүлкінің бір бөлігін іске асыратын көппәтерлі тұрғын үйдегі үй-жайға меншік құқығы бар тұлға.
- 3.32 **Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстау:** Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін техникалық пайдалану, санитарлық күтіп-ұстау және ағымдағы жөндеу жөніндегі жұмыстар немесе қызметтер кешені.

Ескертпе - [1]-ден алынған.

3.33 **Инженерлік-техникалық қамтамасыз ету желілері:** Электр, газ, жылу, сумен жабдықтау және су бұрудың коммуналдық ресурсын жеткізу нүктесіне, оның ішінде көппәтерлі тұрғын үйдің техникалық үй-жайлары, үй маңындағы аумақ арқылы транзитпен

өтетін, көппәтерлі тұрғын үйдің үй-жайларында орнатылған аспаптармен және құрылғылармен тікелей байланысы жоқ орталықтандырылған өндіріс, оның ішінде қуатты ұстап тұру, тасымалдау жүзеге асырылатын инженерлік (желілік) құрылысжайлар, құбырлар

- 3.34 Үйішілік инженерлік-техникалық қамтамасыз ету жүйелері: Көппәтерлі тұрғын үйде тұрудың жайлы және қауіпсіз жағдайларын қамтамасыз етуге арналған технологиялық байланысты конструкциялар, элементтер, жүйелер, энергия қабылдайтын және өзге де құрылғылар, кабель желілері, сымдар, құбырлар, аспаптар және басқа да жабдықтар кешені.
- 3.35 **Техникалық байқау:** Көппәтерлі тұрғын үйдің және (немесе) оның жекелеген бөліктерінің техникалық жай-күйіне жуықтап бағалау алу мақсатында жұмыс жоспарын, жұмыстар (қызметтер) тізбесін, олардың орындалу көлемі мен кезеңділігін айқындау және қалыптастыру үшін ұйым құрамындағы білікті мамандар немесе жеке кәсіпкер аспаптарды, құралдарды және арнайы жабдықты пайдалана отырып жүргізетін көзбен шолып тексеру (қажеттілігіне қарай).
- 3.36 **Коммуналдық ресурстың техникалық параметрлері:** Инженерліктехникалық қамтамасыз етудің тиісті желісіне қосылған (технологиялық қосылған) кезде көппәтерлі тұрғын үй үшін айқындалған көлемі мен техникалық сипаттамалары бойынша сәйкес келетін, ресурспен жабдықтаушы ұйым коммуналдық ресурсты жеткізу нүктесіне беретін коммуналдық ресурстың параметрлері.
- 3.37 **Коммуналдық ресурсты жеткізу нүктесі:** Инженерлік-техникалық қамтамасыз ету желісінің және тиісті инженерлік-техникалық қамтамасыз ету жүйесінің түйіскен жерінде орналасқан электрмен, газбен, жылумен, сумен жабдықтау және су бұру коммуналдық ресурсын тұтынушылар үшін жеткізу жөніндегі ресурспен жабдықтаушы ұйымның міндеттемелерін орындау орны, әдетте, бұл тараптардың келісімі бойынша айқындалатын пайдалану жауапкершілігінің шекарасы.

Ескертпе - Егер пайдалану жауапкершілігінің шекарасы анықталмаса, онда коммуналдық ресурсты жеткізу нүктесі меншіктің немесе иеленудің белгісі бойынша айқындалатын теңгерімдік тиесілікті бөлу шекарасында белгіленеді.

- 3.38 **Коммуналдық ресурстарды есепке алу нүктесі:** Коммерциялық есепке алу мақсаттары үшін есепке алу аспаптарының көмегімен немесе есептеу жолымен берілетін немесе тұтынылатын коммуналдық ресурстардың саны және (немесе) сапасы белгіленетін орын.
- 3.39 **Көппәтерлі тұрғын үйдің техникалық құжаттамасы:** Мәтіндік, есептік, графикалық материалдарды, техникалық паспорттарды, актілерді, журналдарды және көппәтерлі тұрғын үйдің бүкіл өмірлік циклі ішінде жасалатын, қалпына келтірілетін, жүргізілетін және өзектендірілетін өзге де құжаттарды қамтитын құжаттар жиынтығы.
- 3.40 **авариялық-жөндеу қызметі:** кондоминиум объектісін пайдалану, басқару және кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп ұстау процесінде туындайтын авариялар мен ақауларды жою жөніндегі іс-әрекеттер мен іс-шаралар кешені.
- 3.41 Диспетчерлік қызмет көрсету: Диспетчерлік қызметтің қызметін және диспетчердің жұмысын қамтамасыз ету.
- 3.42 **Кондоминиум объектісін басқару:** Пәтерлер, тұрғын емес үй-жайлар меншік иелерінің қауіпсіз және жайлы тұру (болу) жағдайларын жасауға, кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін тиісінше күтіп-ұстауға, кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін пайдалану мәселелерін шешуге және коммуналдық қызметтер көрсетуге бағытталған ісшаралар кешені.

Ескертпе - [1]-ден алынған.

KP CT 2966-2023

- 3.43 **Көппәтерлі тұрғын үйдің физикалық тозуы:** Бастапқы (нормативтік техникалық) жай-күймен салыстырғанда көппәтерлі тұрғын үйдің конструкцияларының, элементтерінің немесе бөліктерінің функционалдық және (немесе) көтергіштік қабілеті мен деформациясының өзгеруін, төмендеуін және жоғалуын сипаттайтын көрсеткіш.
- 3.44 **Үй маңындағы таза аумақ:** Тазалау аяқталған сәтте үй маңындағы аумақта орналасқан көгалдарда, қарда (қыс мезгілінде), көктайғаққа қарсы материалдарда (қыс кезеңі аяқталғаннан кейін), тротуарлар мен жолдарда топырақ шөгінділерінде және басқа да бөгде заттарда қоқыстың болмауы.
- 3.44 **Көппәтерлі тұрғын үйді пайдаға беру (пайдалану):** Меншік иелері кондоминиум объектісін басқаруды және онда орналасқан кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстауды қамтамасыз ете отырып, осы көппәтерлі тұрғын үйде өздеріне тиесілі мүлікті иелену, пайдалану және билік ету құқығын іске асыратын көппәтерлі тұрғын үйдің пайдалануға берілген сәттен бастап кәдеге жарату (бұзу) сәтіне дейінгі өмірлік циклінің кезеңі
- 3.46 Энергия қабылдайтын құрылғы: Ресурспен жабдықтаушы ұйым жеткізетін коммуналдық ресурсты қабылдау, қажет болған жағдайда оны белгіленген техникалық параметрлерге дейін өзгерту және тұтынушыларға коммуналдық қызметтерді ұсыну үшін коммуналдық ресурстарды тиісті үйішілік инженерлік-техникалық қамтамасыз ету жүйелері бойынша бөлу жүргізілетін көппәтерлі тұрғын үйді инженерлік-техникалық қамтамасыз ету жүйесінің бөлігі болып табылатын технологиялық құрылғы, құралдар мен жабдықтар жинағы.

Терминдердің алфавиттік көрсеткіші

авариялық жай-күй	3.1
авария	3.2
авариялық-жөндеу қызметі	3.3
қауіпсіз жағдай	3.4
абаттандыру	3.5
пәтерішілік жабдық	3.6
баланстық тиістілік шекарасы	3.7
пайдалану жауапкершілігінің шекарасы	3.8
диспетчерлік қызмет	3.9
жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) қосымша түрлері	3.10
көрсетілетін қызметке тапсырыс	3.11
көп пәтерлі тұрғын үйді пайдалану жөніндегі нұсқаулық	3.12
кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күрделі жөндеу	3.13
іріктемелі күрделі жөндеу	3.14
кешенді күрделі жөндеу	3.15
білікті маман	3.16
жайлы өмір сүру жағдайлары	3.17
механикалық қауіпсіздік	3.18
үй-жайдың микроклиматы	3.19
көппәтерлі тұрғын үй	3.20
гехникалық жай-күй мониторингі	3.21
гұрғын емес үй-жай	3.22
нормативтік техникалық жай-күйі	3.23
гимараттың (құрылысжайдың) техникалық жай-күйiн тексеру	3.24
көппәтерлі тұрғын үй мүлкінің меншік иелерінің бірлестігі	3.25
жұмыстарды (көрсетілетін қызметтерді) орындау кезеңділігі	3.26
жұмыстар (көрсетілетін қызметтер) тізбесі	3.27
жұмыс жоспары	3.28
көппәтерлі тұрғын үйдің үй жанындағы жер учаскесі	3.29
күрделі құрылыс объектілерін реконструкциялау	3.30
меншік иесі	3.31
кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін ұстау	3.32
инженерлік-техникалық қамтамасыз ету желілері	3.33
инженерлік-техникалық мақсаттағы үйішілік жүйелер	3.34
гехникалық тексеру	3.35
коммуналдық ресурстың техникалық параметрлері	3.36
коммуналдық ресурстарды жеткізу нүктесі	3.37
коммуналдық ресурстарды есепке алу нүктесі	3.38
көппәтерлі тұрғын үйдің техникалық құжаттамасы	3.39
авариялық-жөндеу қызмет көрсету қызметі	3.40
диспетчерлік қызмет көрсету қызметі	3.41
кондоминиум объектісін басқару	3.42
көп пәтерлі тұрғын үйдің физикалық тозуы	3.43
газа үй жанындағы аумақ	3.44
көппәтерлі тұрғын үйді пайдалануға беру (пайдалану)	3.45
энергия қабылдайтын құрылғы	3.46

KP CT 2966-2023

Библиография

- [1] «Тұрғын үй қатынастары туралы» Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 16 сәуірдегі № 94 Заңы.
- [2] Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 9 маусымдағы № 435 бұйрығымен бекітілген «Ғимараттар мен құрылыстардың, құрылыс материалдары мен бұйымдарының қауіпсіздігіне қойылатын талаптар» техникалық регламенті.
- [3] ҚР ҚН 1.04-26-2022 Азаматтық, өндірістік ғимараттар мен құрылыстарды қайта жаңарту, күрделі және ағымдағы жөндеу.

МСЖ 03.080.30

Түйін сөздер: тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін ұстау, кондоминиум объектісін басқару, пайдалану, терминдер мен анықтамалар

НАЦИОНАЛЬНЫЙ СТАНДАРТ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Жилищно-коммунальное хозяйство

ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

CT PK 2966-2023

Издание официальное

Комитет технического регулирования и метрологии Министерства торговли и интеграции Республики Казахстан (Госстандарт)

Астана

Предисловие

- **1 PA3PAGOTAH И ВНЕСЕН** РГП на ПХВ «Казахстанский институт стандартизации и метрологии» Комитета технического регулирования и метрологии Министерства торговли и интеграции Республики Казахстан
- **2** УТВЕРЖДЕН И ВВЕДЕН В ДЕЙСТВИЕ Приказом Председателя Комитета технического регулирования и метрологии Министерства торговли и интеграции Республики Казахстан от 21 ноября 2023 года № 458-НҚ
- 3 В настоящем стандарте реализованы нормы Закона Республики Казахстан «О жилищных отношениях» от 16 апреля 1997 года № 94
- **4 ВВЕДЕН ВЗАМЕН** СТ РК 2966-2017 «Услуги жилищно-коммунального хозяйства и управления многоквартирными домами. Термины и определения»

Информация об изменениях к настоящему стандарту (рекомендациям по стандартизации) публикуется в ежегодно издаваемом информационном каталоге «Документы по стандартизации», а текст изменений и поправок — в периодически издаваемом информационном каталоге «Национальные стандарты». В случае пересмотра (замены) или отмены настоящего стандарта соответствующее уведомление будет опубликовано в периодически издаваемом информационном указателе «Национальные стандарты

Настоящий стандарт не может быть полностью или частично воспроизведен, тиражирован и распространен в качестве официального издания без разрешения Комитета технического регулирования и метрологии Министерства торговли и интеграции Республики Казахстан

НАЦИОНАЛЬНЫЙ СТАНДАРТ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Жилищно-коммунальное хозяйство

ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Дата введения 2024-07-01

1 Область применения

Настоящий стандарт устанавливает термины и определения понятий, используемых в документах по стандартизации, входящих в серию «Жилищно-коммунальное хозяйство».

2 Нормативные ссылки

Для применения настоящего стандарта необходим следующий ссылочный документ по стандартизации:

ГОСТ 31937-2011 Здания и сооружения. Правила обследования и мониторинга технического состояния

Примечание – При пользовании настоящим стандартом целесообразно проверить действие ссылочных стандартов и классификаторов по каталогу «Документы по стандартизации» по состоянию на текущий год и соответствующим периодически издаваемом информационном каталоге, опубликованном в текущем году. Если ссылочный документ заменен (изменен), то при пользовании настоящим стандартом следует руководствоваться замененным (измененным) документом. Если ссылочный документ отменен без замены, то положение, в котором дана ссылка на него, применяется в части, не затрагивающей эту ссылку.

3 Термины и определения

В настоящем стандарте применяются следующие термины с соответствующими определениями:

3.1 **Аварийное состояние:** Категория технического состояния строительной конструкции или здания и сооружения в целом, включая состояние грунтов основания, характеризующаяся повреждениями и деформациями, свидетельствующими об исчерпании несущей способности и опасности обрушения и (или) характеризующаяся кренами, которые могут вызвать потерю устойчивости объекта.

Примечание – Взято из ГОСТ 31937–2011 (подраздел 3.13).

- 3.2 **Авария:** Техногенное происшествие, создающее угрозу жизни и здоровью людей и животных, целостности и сохранности имущества, снижающее комфортность проживания, приводящее к разрушению или повреждению многоквартирного жилого дома или его частей, нарушению процесса эксплуатации, наносящее ущерб окружающей среде.
- 3.3 **Аварийно-ремонтная служба:** Совокупность средств и сил, позволяющих осуществлять деятельность по предоставлению заказчику (потребителю) услуг аварийно-ремонтного обслуживания при аварийных ситуациях и (или) неисправностях, возникающих при эксплуатации, управлении и содержании многоквартирного жилого дома.
- 3.4 **Безопасное состояние:** Комплексное свойство многоквартирного жилого дома и (или) его частей противостоять переходу в аварийное состояние.

- 3.5 **Благоустройство:** Совокупность работ и мероприятий, направленных на поддержание и (или) восстановление архитектурного и эстетического (внешнего) вида придомовой территории, включая фасад дома, строений и объектов благоустройства, расположенных на придомовой территории.
- 3.6 Внутриквартирное оборудование: Электрическое, санитарно-техническое и иное оборудование, находящееся в помещении многоквартирного жилого дома, имеющее технологическое соединение (до первого запорного устройства или соединения) с соответствующей внутридомовой системой инженерно-технического обеспечения многоквартирного жилого дома, с использованием которой осуществляется потребление коммунальных услуг.
- 3.7 **Граница балансовой принадлежности:** Линия раздела сети инженернотехнического обеспечения с соответствующей внутридомовой системой инженернотехнического обеспечения по признаку собственности или владения.
- 3.8 Граница эксплуатационной ответственности: Линия раздела сети инженернотехнического обеспечения и соответствующей внутридомовой системы инженернотехнического обеспечения по признаку обязанностей (ответственности), которая определяется по соглашению сторон, как правило, это первое запорное устройство, или определяется по границе балансовой принадлежности.
- 3.9 Диспетчерская служба: Совокупность средств и сил обеспечивающих, в зоне ответственности, связь по приему, регистрации и учету заявок и обращений об аварийных ситуациях неисправностях, возникающих в процессе эксплуатации, управления и содержания многоквартирного жилого дома, а также взаимодействие и координация работы аварийно-ремонтных служб при ликвидации аварий и устранении неисправностей.
- 3.10 Дополнительные виды работ (услуг): Работы (услуги), не вошедшие в план работ и перечень работ (услуг), которые определяются и финансируются собственниками (заказчиками) дополнительно.
- 3.11 Заказ на услугу: Договор (соглашение), заключенный в соответствии с законодательством Республики Казахстан между заказчиком (потребителем) и исполнителем в письменной или иной форме, в соответствии с которым исполнитель услуги принимает на себя обязательства оказать услугу, а заказчик (потребитель) ее принять и оплатить.
- 3.12 Инструкция по эксплуатации многоквартирного жилого дома: Документ, являющийся составной частью технической документации многоквартирного жилого дома, который составляется, ведется и актуализируется в течение всего жизненного цикла многоквартирного жилого дома, включающий описание конструкций и элементов многоквартирного жилого дома, устанавливающий, в соответствии с технологическими, санитарно-эпидемиологическими требованиями и требованиями технических регламентов, правила и порядок эксплуатации (использования) и содержания общего имущества многоквартирного жилого дома.
- 3.13 **Капитальный ремонт общего имущества объекта кондоминиума:** Комплекс мероприятий и работ по замене изношенных конструкций, деталей и инженерного оборудования многоквартирного жилого дома на новые или более прочные и экономичные, улучшающие эксплуатационные показатели ремонтируемых объектов, проводимых с целью восстановления ресурса многоквартирного жилого дома.

Примечание – Взято из [1].

3.14 **Капитальный ремонт выборочный:** Замена (восстановление) общего имущества многоквартирного жилого дома или отдельных его частей, производимая по отношению к меньшей части (некоторым частям) общего имущества многоквартирного жилого дома.

- 3.15 **Капитальный ремонт комплексный:** Замена, восстановление и (или) ремонт общего имущества многоквартирного жилого дома или отдельных его частей, производимые по отношению к большей части общего имущества многоквартирного дома.
- 3.16 **Квалифицированный специалист:** Работник организации, частный предприниматель, обладающий соответствующей квалификацией, прошедший обучение на проведение требуемых работ, подтвердивший определенный уровень знаний, опыта, навыков (наличие соответствующего сертификата).
- 3.17 **Комфортные условия проживания:** Категория санитарноэпидемиологического состояния, при котором количественные и качественные значения потребляемых коммунальных услуг, микроклимата и чистоты в помещениях и придомовой территории многоквартирного жилого дома, соответствуют установленным в проектной документации значениям с учетом санитарно-эпидемиологических и других правил и требований.
- 3.18 **Механическая безопасность:** Состояние строительных конструкций и основания здания или сооружения, при котором отсутствует недопустимый риск, связанный с причинением вреда жизни или здоровью граждан, имуществу физических или юридических лиц, государственному или муниципальному имуществу, окружающей среде, жизни и здоровью животных и растений вследствие разрушения или потери устойчивости здания, сооружения или их части.

Примечание – Взято из [2].

3.19 **Микроклимат помещения:** Климатические условия внутренней среды помещения, которые определяются действующими на организм человека сочетаниями температуры, влажности и скорости движения воздуха.

Примечание – Взято из [2].

3.20 **Многоквартирный жилой дом:** Отдельно стоящее здание с единым фундаментом на едином неделимом земельном участке, состоящее из общего имущества объекта кондоминиума, которое является общей долевой собственностью, и двух и более квартир, нежилых помещений, имеющих самостоятельные выходы на земельный участок, прилегающий к многоквартирному жилому дому, либо в иные части общего имущества объекта кондоминиума.

Примечание – Взято из [1].

- 3.21 **Мониторинг технического состояния:** Мероприятия, проводимые для выявления временных изменений произошедших с конструкциями, которые изменили свое напряженно-деформированное состояние и требуют обследования технического состояния.
- 3.22 **Нежилое помещение:** Отдельное помещение, используемое для иных, чем постоянное проживание, целей (магазин, кафе, мастерская, контора и тому подобное), за исключением частей жилого дома (жилого здания), являющихся общим имуществом.
- 3.23 **Нормативное техническое состояние:** Категория технического состояния, при котором количественные и качественные значения параметров всех критериев оценки технического состояния многоквартирного жилого дома и его частей, включая состояние грунтов основания, соответствуют установленным в проектной документации значениям с учетом пределов их изменения.
- 3.24 Обследование технического состояния здания (сооружения): Вид экспертных работ, в результате которых определяется фактическое состояние зданий и сооружений и их элементов, надежность и устойчивость, возможность дальнейшей эксплуатации зданий и сооружений, получение количественной оценки фактических показателей качества

конструкций с учетом изменений, происходящих во времени, для установления состава и объема работ капитального ремонта, модернизации или реконструкции на объекте, а также изменения целевого назначения.

Примечание – Взято из [3].

3.25 Объединение собственников имущества многоквартирного жилого дома: Юридическое лицо, являющееся некоммерческой организацией, образованное собственниками квартир, нежилых помещений одного многоквартирного жилого дома, осуществляющее управление объектом кондоминиума, финансирующее его содержание и обеспечивающее его сохранность.

Примечание – Взято из [1].

- 3.26 **Периодичность выполнения работ (оказания услуг):** Частота (регулярность) выполнения работ (оказания услуг) в определенный период времени.
- 3.27 **Перечень работ (услуг):** Перечисление работ (услуг), состав которых определяется по итогам технических осмотров, обследования и (или) мониторинга технического состояния многоквартирного жилого дома или его частей.
- 3.28 **План работ:** Перечисление работ (услуг), состав которых определяется по итогам технических осмотров, обследования и (или) мониторинга технического состояния многоквартирного жилого дома или его частей, по замене (реконструкции) и восстановлению конструкций, элементов и (или) частей многоквартирного жилого дома до их нормативного технического состояния, выполнение которых планируется в ходе текущих и (или) капитальных ремонтов.
- 3.29 **Придомовой земельный участок многоквартирного жилого дома:** Земельный участок, прилегающий к многоквартирному жилому дому и предназначенный для благоустройства, озеленения, размещения спортивных, игровых площадок, подъездных дорог, парковок, тротуаров, малых архитектурных форм.

Примечание – Взято из [1].

3.30 Реконструкция объектов капитального строительства: Изменение параметров объекта капитального строительства, его частей (высоты, количества этажей, площади, объема), в том числе надстройка, перестройка, расширение объекта капитального строительства, а также замена и (или) восстановление несущих строительных конструкций объекта капитального строительства, за исключением замены отдельных элементов таких конструкций на аналогичные или иные улучшающие показатели таких конструкций элементы и (или) восстановления указанных элементов.

Примечание - Объектами реконструкции капитального строительства, в данном понятии считаются многоквартирные жилые дома.

- 3.31 Собственник: Лицо, обладающее правом собственности на помещение в многоквартирном жилом доме, реализующее в процессе эксплуатации многоквартирного жилого дома права владения, пользования, содержания и распоряжения этим помещением в соответствии с его назначением, и пределами его использования, а так же части общего имущества квартиры, если такое помещение является комнатой в коммунальной квартире, которому так же принадлежит на праве общей долевой собственности общее имущество в многоквартирном жилом доме.
- 3.32 Содержание общего имущества объекта кондоминиума: Комплекс работ или услуг по технической эксплуатации, санитарному содержанию и текущему ремонту общего имущества объекта кондоминиума.

Примечание – Взято из [1].

- 3.33 Сети инженерно-технического обеспечения: Инженерные (линейные) сооружения, трубопроводы, посредством которых осуществляется централизованное производство, в том числе поддержание мощности, транспортировка в точку поставки коммунального ресурса электро-, газо-, тепло-, водоснабжения и водоотведения, в том числе проходящих транзитом через технические помещения многоквартирного жилого дома, придомовую территорию, не имеющих непосредственного соединения с приборами и устройствами установленными в помещениях многоквартирного жилого дома.
- 3.34 Системы инженерно-технического обеспечения внутридомовые: Комплекс, технологически связанных между собой конструкций, элементов, систем, энергопринимающих и иных устройств, кабельных линий, проводов, трубопроводов, приборов и другого оборудования предназначенного для обеспечения комфортных и безопасных условий проживания в многоквартирном жилом доме.
- Технический Визуальный осмотр: осмотр, который проводится квалифицированными специалистами составе организации или В частным инструментов и специального предпринимателем, с использованием приборов, оборудования (при необходимости) с целью получения приближенной технического состояния многоквартирного жилого дома и (или) отдельных его частей, для определения и формирования плана работ, перечня работ (услуг), объема и периодичности их выполнения.
- 3.36 **Технические параметры коммунального ресурса:** Параметры коммунального ресурса, поставляемого ресурсоснабжающей организацией в точку поставки коммунального ресурса, соответствующие по объему и техническим характеристикам, которые были определены для многоквартирного жилого дома при его подключении (технологическом присоединении) к соответствующей сети инженерно-технического обеспечения.
- 3.37 Точка поставки коммунального ресурса: Место исполнения обязательств ресурсоснабжающей организации по поставке для потребителей коммунального ресурса электро-, газо-, тепло-, водоснабжения и водоотведения, которое располагается в месте соединения сети инженерно-технического обеспечения и соответствующей системы инженерно-технического обеспечения, как правило это граница эксплуатационной ответственности, которая определяется по соглашению сторон.

Примечание – Если граница эксплуатационной ответственности не определена, то точка поставки коммунального ресурса устанавливается на границе раздела балансовой принадлежности, которая определяется по признаку собственности или владения.

- 3.38 **Точка учета коммунального ресурса:** Место, в котором с помощью приборов учета или расчетным путем устанавливаются количество и (или) качество передаваемых или потребляемых коммунальных ресурсов, для целей коммерческого учета.
- 3.39 **Техническая документация многоквартирного жилого дома:** Комплект документов, включающих текстовые, расчетные, графические материалы, технические паспорта, акты, журналы и иные документы, которые составляются, восстанавливаются, ведутся и актуализируются в течение всего жизненного цикла многоквартирного жилого дома.
- 3.40 **Услуга аварийно-ремонтного обслуживания:** Комплекс действий и мероприятий по устранению аварий и неисправностей, возникающих в процессе эксплуатации, управления объектом кондоминиума и содержания общего имущества объекта кондоминиума.
- 3.41 **Услуга диспетчерского обслуживания:** Обеспечение деятельности диспетчерской службы и работы диспетчера.

3.42 Управление объектом кондоминиума: Комплекс мероприятий, направленных на создание безопасных и комфортных условий проживания (пребывания) собственников квартир, нежилых помещений, надлежащее содержание общего имущества объекта кондоминиума, решение вопросов пользования общим имуществом объекта кондоминиума и предоставление коммунальных услуг.

Примечание – Взято из [1].

- 3.43 **Физический износ многоквартирного жилого дома:** Показатель, характеризующий изменение, снижение и потери функциональной и (или) несущей способности и деформации конструкций, элементов или частей многоквартирного жилого дома по сравнению с первоначальным (нормативным техническим) состоянием.
- 3.44 **Чистая придомовая территория:** Отсутствие мусора на газонах, снега (в зимний период), противогололедных материалов (по окончании зимнего периода), грунтовых наносов и других посторонних предметов на тротуарах и дорогах, расположенных на придомовой территории на момент окончания уборки.
- 3.45 Эксплуатация (использование) многоквартирного жилого дома: Стадия жизненного цикла многоквартирного жилого дома с момента его ввода в эксплуатацию до момента утилизации (сноса), в процессе которого собственники реализуют свое право владения, пользования и распоряжения, принадлежащим им в данном многоквартирном жилом доме имущества, обеспечивая управление объектом кондоминиума и содержание общего имущества объекта кондоминиума, расположенного в нем.
- 3.46 Энергопринимающее устройство: Технологическое устройство, набор приспособлений и оборудования, являющееся частью системы инженерно-технического обеспечения многоквартирного жилого дома, с помощью которого происходит прием, поставляемого ресурсоснабжающей организацией коммунального ресурса, при необходимости его изменение до установленных технических параметров и распределения коммунального ресурса по соответствующим внутридомовым системам инженернотехнического обеспечения для предоставления потребителям коммунальных услуг.

Алфавитный указатель терминов

аварийное состояние	3.1
авария	3.2
аварийно-ремонтная служба	3.3
безопасное состояние	3.4
олагоустройство <u>от те</u>	3.5
внутриквартирное оборудование	3.6
раница балансовой принадлежности	3.7
раница эксплуатационной ответственности	3.8
циспетчерская служба	3.9
дополнительные виды работ (услуг)	3.10
ваказ на услугу	3.11
инструкция по эксплуатации многоквартирного жилого дома	3.12
капитальный ремонт общего имущества объекта кондоминиума	3.13
капитальный ремонт выборочный	3.14
капитальный ремонт комплексный	3.15
квалифицированный специалист	3.16
комфортные условия проживания	3.17
механическая безопасность	3.18
микроклимат помещения	3.19
многоквартирный жилой дом	3.20
мониторинг технического состояния	3.21
нежилое помещение	3.22
нормативное техническое состояние	3.23
обследование технического состояния здания (сооружения)	3.24
объединение собственников имущества многоквартирного жилого дома	3.25
периодичность выполнения работ (оказания услуг)	3.26
перечень работ (услуг)	3.27
ллан работ	3.28
придомовой земельный участок многоквартирного жилого дома	3.29
реконструкция объектов капитального строительства	3.30
собственник	3.31
содержание общего имущества объекта кондоминиума	3.32
сети инженерно-технического обеспечения	3.33
системы инженерно-технического назначения внутридомовые	3.34
гехнический осмотр	3.35
гехнические параметры коммунального ресурса	3.36
гочка поставки коммунального ресурса	3.37
гочка учета коммунального ресурса	3.38
гехническая документация многоквартирного жилого дома	3.39
услуга аварийно-ремонтного обслуживания	3.40
услуга диспетчерского обслуживания	3.41
управление объектом кондоминиума	3.42
ризический износ многоквартирного жилого дома	3.43
нистая придомовая территория	3.44
эксплуатация (использование) многоквартирного жилого дома	3.45
энергопринимающее устройство	3.46

Библиография

- [1] Закон Республики Казахстан от 16 апреля 1997 года № 94 «О жилищных отношениях».
- [2] Технический регламент «Требования к безопасности зданий и сооружений, строительных материалов и изделий», утвержденный приказом Министра индустрии и инфраструктурного развития Республики Казахстан от 9 июня 2023 года № 435.
- [3] СН РК 1.04-26-2022 Реконструкция, капитальный и текущий ремонт гражданских, производственных зданий и сооружений.

MKC 03.080.30

Ключевые слова: жилищно-коммунальное хозяйство, содержание общего имущества объекта кондоминиума, управление объектом кондоминиума, эксплуатация, термины и определения

«Қазақстан стандарттау және метрология институты» республикалық мемлекеттік кәсіпорны 010000, Астана қаласы, Мәңгілік ел даңғылы, 11 үй «Эталон орталығы» ғимараты Тел.: 8(7172) 980642